

Aftale om en ny, stram og konsekvent udlændingepolitik (del 1)

Der kommer historisk mange flygtninge og migranter til Europa. Det presser alle lande – også Danmark. Hvis Danmark oplever en væsentlig forøgelse af antallet af indrejsende flygtninge og migranter – som det har været set i andre lande – vil det udfordre politiets kontrol med udlændinges indrejse og ophold i Danmark og opretholdelsen af ro og orden i samfundet. Flere flygtninge og migranter vil også lægge pres på den eksisterende kapacitet til indkvartering af asylansøgere og tilbageholdelse af udlændinge med ulovligt ophold i Danmark.

Der indrejser aktuelt et meget højt antal flygtninge og migranter i Danmark. Af disse personer søger historisk mange asyl i Danmark, mens markant flere rejser gennem Danmark mod de øvrige nordiske lande, primært Sverige.

Ændringer i situationen, herunder i Tyskland og Sverige, vil meget hurtigt kunne føre til, at presset på Danmark øges voldsomt, i form af markant højere indrejsetal, øget antal asylansøgere og markant øget antal udlændinge med ulovligt ophold i Danmark. Der kan således inden for meget kort tid opstå en akut situation, som myndighederne skal være beredte på at håndtere.

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti vil derfor så hurtigt som muligt give myndighederne ekstraordinære redskaber, der matcher de ekstraordinære udfordringer, som kan opstå akut, hvis tilstrømningen af flygtninge og migranter er så voldsom, at det ikke kan håndteres inden for de eksisterende rammer.

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti er på den baggrund enige om første del af *Aftale om en ny, stram og konsekvent udlændingepolitik*, der skal tilvejebringe de nødvendige hjemler til, at myndighederne kan håndtere udfordringerne forbundet med flygtninge og migranter, der allerede opholder sig i Danmark. Aftaleparterne stemmer for det lovforslag, som regeringen fremsætter herom.

Aftaleparterne er herudover enige om, at der i folketingsåret 2017-18 skal gennemføres en revision af de aftalte initiativer. I denne forbindelse skal det overvejes, om behovet for de gennemførte tiltag fortsat er aktuelt. Endelig er aftaleparterne enige om, at der vil blive indsat en fireårig solnedgangsklausul for så vidt angår pkt. 7-9, og at revisionen ikke omfatter klausulen. Klausulen vil blive indarbejdet med et ændringsforslag til lovforslaget.

Udsendelse af afviste asylansøgere mv.

Væksten i antallet af flygtninge og migranter til Europa skaber et pres på landenes asylsystemer, indkvarteringsfaciliteter mv. Presset kan dæmpes, hvis udsendelsen af afviste asylansøgere og illegale udlændinge til deres hjemland er effektiv. Der er derfor behov for at styrke indsatsen, så udsendelse af afviste asylansøgere mv. sker hurtigere og mere effektivt.

1. Øget adgang til frihedsberøvelse af afviste asylansøgere mv.

Der kan i dag ske frihedsberøvelse af en afvist asylansøger i forbindelse med en udsendelse.

Frihedsberøvelse kan ske med henblik på at sikre udlændingens tilstedeværelse i forbindelse med udsendelse. Det betyder, at udlændingen kan frihedsberøves for at undgå, at udlændingen "forsvinder" eller "går under jorden", inden en planlagt udsendelse gennemføres.

Der kan også ske frihedsberøvelse med henblik på at motivere en udlænding til rent faktisk at medvirke til, at det bliver muligt at udsende den pågældende. Det kan f.eks. betyde, at en udlænding, der nægter at underskrive en ansøgning om nyt pas, kan frihedsberøves, indtil den pågældende rent faktisk underskriver. Siden 2005 har denne form for frihedsberøvelse imidlertid ikke været anvendt.

Aftaleparterne er enige om:

- At styrke adgangen til at frihedsberøve afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold med henblik på at sikre deres tilstedeværelse. For denne gruppe af udlændinge skal frihedsberøvelse normalt således finde sted på et tidligere tidspunkt i udsendelsesprocessen, såfremt der er tale om udlændinge fra lande, hvor der er udsigt til udsendelse. Frihedsberøvelsen skal ske under hensynstagen til Danmarks internationale forpligtelser.
- At øge brugen af frihedsberøvelse for at motivere bl.a. afviste asylansøgere til at medvirke til at fremskaffe de fornødne dokumenter.

2. Kortere udrejsefrist

Udrejsefristen efter endeligt afslag på asyl fastsættes i dag som udgangspunkt til 15 dage.

Aftaleparterne er enige om, at udrejsefristen nedsættes fra 15 til 7 dage.

3. Skærpet kontrol med udlændinge i udrejsecenter

Der kan i dag foretages adgangskontrol ved personlig inspektion af afviste asylansøgere og kriminelle udlændinge uden lovligt opholdsgrundlag, som tager ophold i et udrejsecenter.

Aftaleparterne er enige om at indføre elektronisk adgangskontrol ved ind- og udgang af udrejsecentre. Formålet er at øge orden og sikkerhed i centrene og at styrke kontrollen med, hvilke beboere der befinder sig i centrene.

4. Mere konsekvent brug af meldepligt og opholdspligt

Efter de gældende regler kan en afvist asylansøger og en udlænding uden lovligt ophold pålægges meldepligt tre gange om ugen hos politiet for at tilskynde de pågældende til at medvirke til udreisen. Endvidere er der visse muligheder for at pålægge en afvist asylansøger mv. opholdspligt.

Aftaleparterne er enige om:

- At meldepligten for afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold skærpes, så de som udgangspunkt har meldepligt tre gange om ugen.
- At der mere konsekvent gøres brug af pålæg om opholdspligt over for afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold.

Aftaleparterne vil til foråret drøfte mulighederne for at skærpe straffen for ikke at overholde melde- og opholdspligt for såvel personer på tålt ophold som afviste asylansøgere mv.

Nye muligheder for myndighedernes udvidelse af indkvarterings- og tilbageholdelseskapacitet mv.

Flere flygtninge og migranter vil lægge pres på den eksisterende kapacitet til indkvartering af asylansøgere og tilbageholdelse af udlændinge.

Aftaleparterne er derfor enige om at give myndighederne særlige muligheder for at håndtere disse udfordringer, hvis de opstår.

5. Adgang til at fravige planloven i forhold til asylindkvartering og tilbageholdelseskapacitet

I dag skal Udlændingestyrelsens etablering af indkvarteringspladser mv. til asylansøgere ske i overensstemmelse med planlovgivningen – herunder, kommune- og lokalplaner – og efter godkendelse fra kommunalbestyrelsen mv.

Aftaleparterne er enige om at gøre det muligt for udlændinge-, integrations- og boligministeren – hvis det bliver akut nødvendigt – at beslutte, at ejendomme mv., som skal bruges til indkvartering af asylansøgere eller tilbageholdelsesfaciliteter, fritages fra at overholde planlovgivningen mv. Indkvarteringscentre mv. vil i givet fald skulle tage størst muligt hensyn til omgivelserne.

Udlændingestyrelsen og politiet tager i videst muligt omfang hensyn til private og offentlige interesser ved anvendelsen af den foreslåede bestemmelse og indgår så vidt muligt i en løbende dialog med de berørte parter.

6. Adgang til uden ejerens samtykke i akutte tilfælde at gøre brug af offentlig ejendom til asylindkvartering eller tilbageholdelsesfaciliteter

Udlændingestyrelsen tilvejebringer og tilpasser løbende bygningskapacitet til indkvartering af asylansøgere. Det sker bl.a. ved at oprette nye asylcentre.

Derudover er politiet ansvarligt for frihedsberøvede udlændinge uden lovligt ophold. Når det sker, frihedsberøves udlændinge normalt i politiets egne faciliteter eller i kriminalforsorgens institutioner. Det er endvidere politiet, der er ansvarlig for kontrollen med udlændinges indrejse og ophold i Danmark.

Aftaleparterne er enige om:

- At gøre det muligt for Udlændingestyrelsen i akutte tilfælde – og uden ejerens samtykke – at gøre brug af offentlig ejendom med henblik på indkvartering af asylansøgere.
- At gøre det muligt for politiet i akutte tilfælde – og uden ejerens samtykke – at gøre brug af offentlig ejendom til tilbageholdelsesfaciliteter mv., herunder med henblik på at understøtte en effektiv kontrol med udlændinges indrejse og ophold i Danmark.

Dette initiativ indebærer, at myndighederne i en akut situation får en udvidet mulighed for at anvende offentligt ejede bygninger. Det vil således med bestemmelsen blive muligt for myndighederne at gøre brug af f.eks. idrætshaller, nedlagte plejehjem, skoler og fritidshjem mv., hvis det bliver nødvendigt.

7. Adgang til at pålægge kommunerne operatøransvar for asylcentre
Udlændingestyrelsen har ansvaret for at forsørge og indkvartere asylansøgere og har indgået aftaler med en række kommuner og Røde Kors om varetagelsen af operatøransvaret for asylcentre.

Aftaleparterne er enige om, at gøre det muligt for Udlændingestyrelsen – hvis det bliver akut nødvendigt – at pålægge de kommuner, hvor styrelsen har bestemt, at der skal etableres et asylcenter, at stå for driften af asylcentret.

Et sådant pålæg vil alene kunne anvendes, hvis det ikke er muligt gennem frivillige aftaler at få varetaget driften af asylcentre. Et pålæg vil som udgangspunkt indebære, at kommunen bliver ansvarlig for den daglige drift af centeret, hvilket vil sige, at kommunen bliver ansvarlig for forplejning og ophold, sundhedsbehandling, aktivering, undervisning mv. Kommunen vil modtage et vederlag for driften, og vilkårene vil tage afsæt i de aftaler, der i dag er indgået med bl.a. Røde Kors og de eksisterende kommunale operatører.

8. Mulighed for bistand fra private aktører til at løse myndighedsopgaver på udlændingeområdet

En væsentlig forøgelse af antallet af flygtninge og migranter kan medføre, at det i akutte situationer bliver nødvendigt for politiet og udlændingemyndighederne at få bistand fra private aktører til at skaffe de nødvendige personalemæssige ressourcer til en effektiv opgaveløsning.

Aftaleparterne er enige om at gøre det muligt for politiet og Udlændingestyrelsen – hvis det bliver nødvendigt – at få bistand fra private aktører til at løse myndighedsopgaver på udlændingeområdet.

Politiet og Udlændingestyrelsen vil kunne overlade det til private aktører – under politiets eller Udlændingestyrelsens ansvar og ledelse – at bistå med at varetage myndighedsopgaver i forhold til f.eks. kontrol, registrering mv. af asylansøgere og udlændinge med ulovligt ophold, og hvis det er særligt påkrævet bevogtning og transport af frihedsberøvede udlændinge. Private aktørers bistand vil, hvis det er særligt påkrævet, kunne indebære magtanvendelse, såsom fysisk fastholdelse og brug af håndjern i forbindelse med bevogtning og transport af frihedsberøvede, men ikke brug af f.eks. stav eller peberspray.

Nye muligheder for politiets kontrol med udlændinges indrejse og ophold i Danmark og opretholdelse af ro og orden

Hvis Danmark oplever en væsentlig forøgelse af indrejste flygtninge og migranter, kan det udfordre politiets kontrol med udlændinges indrejse og ophold i Danmark og opretholdelsen af ro og orden i samfundet. Det kan skærpe behovet for at sikre en effektiv registrering af asylansøgere mv. Samtidig er det vigtigt, at Danmark ikke oplever de kaotiske situationer, som vi har set andre steder.

Aftaleparterne vil derfor give myndighederne særlige muligheder for at håndtere disse udfordringer, hvis de opstår.

9. Mulighed for at begrænse domstolsprøvelsen af frihedsberøvede udlændinge til kun efter anmodning

Efter de gældende regler kan politiet bestemme, at en udlænding skal frihedsberøves i op til 3 x 24 timer, hvis det er nødvendigt for at sikre muligheden for udsendelse. Løslades eller udsendes udlændingen ikke inden udløbet af 3 x 24 timer, skal udlændingen fremstilles for en dommer, der tager stilling til, om frihedsberøvelse skal opretholdes.

Hvis det bliver nødvendigt at frihedsberøve et større antal udlændinge, kan det i praksis blive umuligt for politiet at nå at fremstille frihedsberøvede for en dommer inden for 3 x 24 timer. I en sådan situation vil politiet i dag skulle løslade de pågældende.

Aftaleparterne er derfor enige om, at ændre reglerne, så udlændinge-, integrations- og boligministeren – hvis det bliver nødvendigt – kan bestemme, at kravet i udlændingeloven om domstolsprøvelse af frihedsberøvelse inden for 3 x 24 timer suspenderes i den fornødne periode. I suspensionsperioden sker domstolsprøvelse alene efter anmodning og ikke nødvendigvis inden for 3 x 24 timer.

Formålet er at sikre, at politiet ikke bliver nødsaget til at løslade udlændinge, alene fordi det i praksis vil være umuligt at fremstille et meget betydeligt antal udlændinge for en dommer inden for 3 x 24 timer.

Henset til karakteren af de aftalte tiltag noterer aftaleparterne sig, at Folketinget orienteres, hvis udlændinge-, integrations- og boligministeren træffer beslutning om suspension af 3 x 24 timers-reglen.

10. Mulighed for at tilbageholde asylansøgere med henblik på at fastlægge identitet mv.

En væsentlig forøgelse af indrejste flygtninge og migranter kan udfordre politiets mulighed for at gennemføre kontrollen med udlændinge, der indrejser, herunder asylansøgere. Asylansøgere kan som udgangspunkt ikke i dag tilbageholdes med henblik på at fastlægge deres identitet mv.

Aftaleparterne er derfor enige om at gøre det muligt for politiet at tilbageholde asylansøgere i en kortere periode i forbindelse med deres indrejse i Danmark med henblik på at fastlægge deres identitet mv.

Politiet vil derved få mulighed for at tilbageholde asylansøgere, mens den fornødne sagsbehandling foretages – herunder identitetstjek, visitering, registrering mv. – indtil grundlaget for asylansøgningen er fastlagt.

Asylbehandlingen sker i dag i tæt samarbejde mellem udlændingemyndighederne og efterretningstjenesterne som led i indsatsen for at forebygge trusler mod den nationale sikkerhed. Aftaleparterne noterer sig, at regeringen yderligere vil styrke dette samarbejde og overveje yderligere tiltag for at styrke kontrollen i asylbehandlingen.

11. Mulighed for at standse bus-, tog- og færgedrift

Der kan opstå situationer, hvor et ekstremt stort antal udlændinge forsøger at indrejse ulovligt i Danmark. Det kan blive nødvendigt at tage ekstraordinære værktøjer i brug for at håndtere en sådan situation.

Aftaleparterne er derfor enige om, at politiet skal kunne meddele forbud mod visse former for personbefordring (tog-, bus- og færgedrift) over danske grænser.

Forbud kan meddeles i tilfælde, hvor det må anses for nødvendigt for at afværge betydelig forstyrrelse af den offentlige orden og fare for den offentlige sikkerhed.

Politiet vil kunne meddele forbud til operatører i enkeltstående tilfælde, f.eks. i forhold til en konkret færge. Politiet vil endvidere kunne udstede forbud til flere operatører, hvis det midlertidigt bliver nødvendigt for at håndtere situationen. I det omfang et sådant forbud udgør ekspropriation, vil der være ret til erstatning fra staten.

Mere fleksibel boligplacering

Flere flygtninge gør det nødvendigt at hjælpe kommunerne, som står med de lokale udfordringer. Kommunerne har en forpligtelse og voksende opgave med at finde passende boliger til de personer, der meddeles asyl. Der er regler for boligernes standard, hvilket kan gøre det udfordrende at finde tilstrækkeligt med passende boliger.

12. Lettelse af krav om rum mv. ved boligplacering af flygtninge

Kommunerne er forpligtet til at finde en bolig inden for integrationslovens bestemmelser. Der er eksempelvis krav om, at der ikke må bo flere enlige i samme rum. Disse krav gælder, selvom boligen kun er midlertidig.

Aftaleparterne er derfor enige om at give kommunerne adgang til at dispensere fra visse integrationsbestemmelser i forbindelse med midlertidige indkvarteringssteder, så kommunerne får større fleksibilitet og bedre muligheder for at indkvartere enlige flygtninge af samme køn.

13. Lettelse af regler om støj og miljø ved boligplacering af flygtninge

Når kommunerne skal finde boliger til flygtninge, skal det ske inden for rammerne af planloven mv. Der gælder bl.a. støjkrav, også i forhold til boliger, der kun er midlertidige.

Aftaleparterne er enige om at gøre reglerne vedr. støjkrav mere fleksible, når det drejer sig om midlertidige opholdssteder. Det vil give kommunerne større fleksibilitet og bedre muligheder for at indkvartere flygtninge.

Økonomi

Forslaget vedrørende øget adgang til frihedsberøvelse af afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold, som skal udsendes, vil indebære merudgifter.

Merudgifternes omfang vil afhænge af bl.a. antallet af afviste asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold med udsigt til udsendelse, kadencen i udlændingesagsbehandlingen, kapacitet og prioritering i kriminalforsorgen samt udgifter pr. person til frihedsberøvelse.

Etablering af de beskrevne hjemler medfører ikke i sig selv merudgifter. Omfanget af de udgifter, der for de relevante myndigheder kan være forbundet med at benytte hjemlerne, vil som udgangspunkt afhænge af aktiviteten på området.

Ikrafttræden

Udlændinge-, integrations- og boligministeren fremsætter allerede den 18. november 2015 et lovforslag, der etablerer de nødvendige hjemler til at skabe adgang til at fravige planlovgivningen, gøre brug af offentlig ejendom og pålægge kommuner at være indkvarteringsoperatører, til at få bistand fra private aktører, til udvidelse af adgangen til frihedsberøvelse og suspension af domstolsprøvelse, til at gøre mere konsekvent brug af meldepligt og opholdspligt samt til at udstede forbud til operatører af bus-, tog- og færgedrift.

Regeringen har anmodet Folketinget om at hastebehandle lovforslaget, således at det kan træde i kraft i weekenden den 21.-22. november 2015.

Lovforslagene, der skal give kommunerne større fleksibilitet i forhold til midlertidig boligplacering af flygtninge (forslag om lettelse af krav om rum og forslag om lettelse af regler om støj og miljø), forventes fremsat 4. december 2015 med henblik på vedtagelse inden jul. Lovforslagene vil kunne træde i kraft straks ved vedtagelsen.